

“No representen l’islam ni cap musulmà”

Per què els autors de l’atemptat trien *Charlie Hebdo*?

—*Charlie Hebdo* té una tradició satírica des que va ser creat a finals dels seixanta. El 2006 hi va haver un salt, en termes de controvèrsia, quan van decidir publicar una altra vegada l’acudit amb caricatures del profeta que havia publicat un diari danès. En l’islam sunnita està prohibit, és blasfèmia, dibuixar el profeta, encara que no sigui una caricatura. Davant d’això es va produir un debat mediàtic molt intens entre francesos de confessió musulmana i altres francesos. Fins i tot dins de la comunitat musulmana hi va haver un debat sobre si hi ha un límit o no a la llibertat d’expressió tenint en compte el país on vivim. Últimament van publicar d’altres caricatures. Tràgicament, el mateix dia de l’atemptat, havien publicat un acudit que deia “Som al 2015 i encara no hi ha hagut cap atemptat. Esperem un atemptat”. *Charlie Hebdo* era un símbol fort del que alguns anomenen islamofòbia. També s’ha donat el debat, dins la comunitat musulmana i de la societat francesa en general, si aquests dibuixos que ofenen la religió musulmana s’han de considerar islamofòbia o no. Promouen l’odi contra una comunitat religiosa o ho hem de mirar només des del punt de vista de la llibertat, en general, i llibertat d’expressió en particular. Probablement *Charlie Hebdo* era més conegut a l’exterior, fora de França, que escriptors que no amaguen la seva islamofòbia, com Michel Houellebecq o Eric Zemmour. És més simbòlic.

—Però *Charlie Hebdo* també fa sàtira sobre altres religions.

—És veritat. En una societat multicultural i multiconfessional, de la mateixa manera que s’han d’escoltar els arguments de *Charlie Hebdo* s’han d’escoltar també d’altres versions.

El francès Moussa Bourekba és expert en relacions internacionals i investigador del CIDOB, on dirigeix el projecte SAHWA que estudia les perspectives dels joves als països àrabs mediterranis.

Charlie Hebdo també ha estat criticat per l’esquerra i per moviments de la societat civil, com Acrimed, una ONG que fa d’observatori dels mitjans de comunicació i denunciava que, en aquesta última dècada, *Charlie Hebdo*, quan es dirigia contra una religió, ho feia, en la majoria de casos, contra l’islam. Però evidentment hi ha caricatures sobre el papa, la pederàstia, etc., però crec que, des que van veure la reacció increïble del 2006, van decidir lluitar. I, de fet, quan els van posar còctels Molotov a la redacció van declarar: “Preferim morir per les nostres idees i llibertats que negociar”. Concebien la llibertat d’expressió en termes absoluts. Eren conscients del que feien i això els donava més legitimitat i credibilitat en la seva lluita.

—Els autors de l’atemptat saben segur que els assassinats poden fer créixer la islamofòbia i els partits d’extrema dreta a França i Europa. Quin és el seu objectiu últim?

—No ho veig del tot així. Ara mateix és un moment molt emocional i potser sí que augmenta la islamofòbia. Però una altra reacció són crides a la

cohesió nacional, crides que diguin: “Tenim al nostre país cinc milions de ciutadans musulmans, ciutadans amb què hem de comptar?”. No sabem quins eren els objectius últims dels que van atacar *Charlie Hebdo* perquè ara mateix no tenim gaire informació sobre ells. Només sabem que han cridat “Al·là és gran” i “Hem venjat el profeta”. Potser la investigació ens donarà més elements. Sí que buscaven una manera de polaritzar la societat. Enviar-los un missatge: “Vosaltres, islamòfobs, esteu en contra de l’islam? Us ensenyarem què passa?”. I en aquest intent de polaritzar coincideixen, de fet, amb els islamòfobs. Marine Le Pen ja ha proposat un referèndum per reinstaurar la pena de mort a França.

—Com s’evita aquest creixement de la islamofòbia?

—Primer cal evitar qualsevol confusió entre aquests responsables i la religió que pretenien representar però que, literalment, han embrutat. Per una altra banda, cal que la confessió musulmana es manifesti —si té espais per fer-ho— i expressi la seva indignació i solidaritat com a ciutadans.

—Amb això es pot frenar la islamofòbia?

—Cada cop que creem espais de diàleg podem desanimar aquestes tendències. La islamofòbia és una por. Tahar ben Jelloun deia que el racisme és la forma més primitiva d’ignorància. Hi ha una ignorància i una por, com a conseqüència del tractament mediàtic, per culpa del fet que aquesta gent és semblant al veí paquistanès... L’obertura d’espais de diàleg en la societat francesa seria positiva. S’ha de dir que els qui han atacat el *Charlie Hebdo* són diferents de nosaltres, gent que no és musulmana, perquè matar innocents està condemnat per l’islam. No es pot justificar amb l’islam. Ja s’ha vist que a les concentracions de condemna hi ha molts musulmans. Ho celebro. Jo, si fos a París, també hi hauria anat. Però no participaria tant com un musulmà que vol destacar que és diferent d’ells sinó per dir “jo sóc un ciutadà francès, de confessió musulmana, però això no amaga cap contradicció”.

—Tahar ben Jelloun diu que avui és més difícil ser musulmà a França.

—Després de la matança de Mohà-

JORDI PLAY

“S’ha d’incloure els musulmans en la resposta a l’atemptat i no confondre’ls amb gihadistes per la seva religió.”

med Merah, el 2012, ja vam veure que la gent ens mira de manera distinta. Això és un problema greu, però s’ha d’incloure els musulmans en la resposta a l’atemptat i no confondre’ls per motiu de la seva religió. És un repte. És molt important que tots tinguem clar que aquesta gent que ha atacat *Charlie Hebdo* no representa ni la religió ni representa cap musulmà o àrab. Representen el terror.

—Això és un fracàs del model d’integració francès?

—No, això no és cosa del model d’integració. A França diem “un arbre que cau fa més soroll que un bosc que creix”. A França hi ha set o vuit milions de musulmans. Cada dos o tres anys hi ha un cas extrem, però no ho puc considerar un fracàs del model. Si realment el model hagués fracassat, hi hauria cinc milions d’atemptats...

—... una guerra oberta?

—Sí, una guerra civil com la que inventa l’islamòfob Michel Houellebecq en la seva última novel·la. No es tracta d’un fracàs de la integració en la mesura que hi ha milions i milions

de ciutadans musulmans que no plantegen cap problema i demostren cada dia que no hi ha cap contradicció entre ser francès i ser musulmà. Hi ha casos extrems a tot arreu. En el cas dels assassinats d’Anders Breivik a Noruega es va dir que era catòlic però ningú va generalitzar sobre els catòlics noruecs de pell blanca. Els casos extrems s’han d’analitzar de manera racional. És un cas aïllat.

—També es diu que hi ha uns 700 francesos que han anat a lluitar amb Estat Islàmic. Què provoca això més ara que amb Al Qaida?

—En aquest cas no sabem si actuen per a algun grup o són un grup familiar que va a la seva. En qualsevol cas s’han de deixar tres coses clares. Aquestes xifres s’han d’analitzar bé: 700 francesos vol dir un de cada 100.000 joves musulmans. És greu i s’ha de tractar, però no tants com alguns mitjans de comunicació suggereixen. En segon lloc, la persona que està a França i decideix marxar a Síria o a Iraq a lluitar amb Estat Islàmic és una persona que pateix una triple ruptura: amb la seva

societat —se sent marginada o ofesa—; amb la religió —aquesta gent considera gairebé infidels els musulmans de França—; i amb la seva pròpia família, que són també musulmans i formen part de la majoria silenciosa que no causa problemes a França. Aquests fenòmens s’han d’analitzar cas per cas.

Per últim, una tercera cosa. Estat Islàmic i Al Qaida són ara mateix com la Coca-Cola i la Pepsi: dues marques competidores. I després de 2014 molt més. En tot cas, la gran diferència entre les dues organitzacions és que Estat Islàmic no pretén el terrorisme global. La seva ideologia és construir un Estat i establir-se en un territori amb aquesta internacional de gihadistes. En canvi, Al Qaida pensa que, per resoldre els problemes de la seva regió, la seva nació, cal lluitar contra l’enemic llunyà, és a dir, Estats Units o Europa. El fet de *Charlie Hebdo* sembla més vinculat a Al Qaida. Si ha estat Estat Islàmic significaria que aquesta organització ha entrat en una nova etapa.

Alex Milian